

TEK ADAM DİKTATÖRLÜĞÜ İÇİN
'ALLAHIN LÜTFETTİĞİ'
DARBE GİRİŞİMİ

KURTULUŞ
SOSYALİST DERGİ
YAYINLARI

KİTAP DİZİSİ: **31**
AĞUSTOS 2016
1 TL

KURTULUŞ
SOSYALİST DERGİ
YAYINLARI

internet: <http://kurtulussosyalistdergi.heliohost.org/>
e-posta: kurtulussosyalistdergi@gmail.com

avunma ile zaman harcayarak daha fazla sınıf mücadelesinin dışına düşmek ve burjuva aktörler arasındaki pazarlıklara konu olmak kimilerinin tercihi olabilir. Karanlık ne kadar artarsa artsın, geleceğin aydınlığa çıkartılması için, sürmekte olan yenilgi koşullarının daha da koyulaşacağı önümüzdeki günleri demokrasinin gerçek sahibi işçi sınıfının mücadelesine harcamak kaçınılmazdır.

1 5 Temmuz'da Türkiye'deki ve bölgedeki politik koşulları kökten etkileyen ve değiştiren bir darbe girişimi gerçekleşti. Bu kalkışma ya da darbe girişimi ile ilgili henüz birçok soru yanıtsız kalmış durumda. Belki – 'soruşturmalar sağlıklı yürütülürse'– daha birçok şey ortaya çıkabilir. Ama her şeyin bütün çıplaklığı ile ortaya çıkmasını, çıksa bile açıklanmasını beklemek gerçekçi değil. Çünkü söz konusu olan birbirinden ayrılması neredeyse imkânsız gözüken kirliliği ve iç içe girmiş bir ilişkiler yumağıdır. Bu noktada nasıl oldu da darbeye girildi ya da darbe girişimi neden başarısız oldu, kim kimi sattı, hükümetin bu darbeyi engellemedeki işlevi ve kapasitesi nedir gibi soruları tali meseleler olarak ele almak, yanıtları zamana bırakmak en sağlıklı yaklaşım olacaktır.

Darbeye kalkışanlar başarsaydı ne yapacaklardı, darbeyi engelleyenler ne yapmaktalar ve bizim yapmamız gerekenler nelerdir? Üzerinde durulması gereken konular bunlardır. Var olan tablodaki karmaşıklıklar üzerinden değil de netlikler

üzerinden bir analiz yaparak, olay örgüsünün zaman içinde netleşmesini beklemek yerinde olacaktır.

Üstelik olayı değerlendirebilmek için bazı kesin ve somut bilgiler gözümüzün önünde durmaktadır. Rusya ve İran hükümetleri daha ilk anda T.C. Hükümetine desteklerini bildirip darbeye karşı dururlarken, ABD ve AB, bunun tam aksine, darbeciler aleyhine durum netlik kazanmaya başlayana kadar tereddütlü davrandılar ve ancak bundan sonra hükümete desteklerini bildirebildiler. Darbe saatlerinde Erdoğan'ın Almanya'dan sığınma talep ettiğini haber yapan Amerikan basını, süren propaganda savaşının bir aracı olarak iş görmeye yeltenebildi. Üstelik NATO subayları, darbe neticesinde, iyi ilişkiler içinde olduklarını ileri sürdükleri birçok subayla bağlantılarının kesildiğini bile söyleyebildiler! Ne derece doğrudur bilinmez ama İncirlik üssünden onlarca helikopterin kaybolduğu söylentisi bile darbe vesilesiyle ABD ile gerilen ilişkileri ifade etmesi açısından önemli ipuçlarıdır. Ayrıca darbe girişiminin ABD ile olası ilişkisinden daha ilk anda kuşkulandığından, İncirlik üssünün elektrik ve suları hemen kesildi.

Sonuçta başarısız bir cunta hareketine dönüşen bu darbe girişiminde Fettullahçıların kilit konumda oldukları, ama bu girişimin sadece onlardan ibaret olmadığı anlaşılıyor. Darbeyi bahane ederek muhalifleri de sepete koyma işgüzarlığı bir yana, subay konumundakilerin neredeyse yarısının katıldığı bu girişim, Fettullahçıların gücünü aşmaktadır. Belli ki, AKP ve Erdoğan karşıtı olmak asgari müştereki üzerinden Kemalist unsurların bir bölümü ile bir anlaşma sağlanmış. Ordu üst yönetimine doğru emir komuta zinciri bozulsa da, belli başlı büyük illerin komuta kademesi hareketin içinde yer almış. Başlangıçta darbeyle ilişkili olması muhtemel yüksek rütbeli generallerin darbe saatleri içinde kendilerini ayıştırdıkları anlaşılıyor.

Esasında bu darbe girişimi, orduda ve çeşitli kurumlarda onlarca yıldır kumpas çeviren Fettullahçılarla, RTE karşıtı subayların oldukça geniş bir uzlaşısı üzerinden tezgâhlanmış. Yine de düğmeye basılmasıyla birlikte dağılmaya başlayan darbe girişimi, sonuçta bir cunta olarak akim kalmış. Sonuçtan bakıldığında bir intihar teşebbüsü gibi sunulmak istenen bu girişim, başka bir açıdan bakıldığında aslında darbe saatlerinde süren propaganda ve taktik savaşlarının sonucunda ortaya çıkan 'aksilikler' üzerinden başarısız olmuşa da benzemiyor değil!

Belli ki bazı komutanlar ve birlikler, darbeciler ile hükümet arasındaki pazarlığa göre bir o tarafa bir bu tarafa savrulmuşlar, her yarım saatte bir duruma göre saf değiştirmişler. Bugünden, yani bastırılmış bir darbenin ardından bakıp da, sanki

Türkiye'de olduğu gibi dünyada da demokrasinin kan ve mevzi kaybetmekte oluşunun, işçi sınıfının ve sosyalizmin uzayıp gitmekte ve tersine çevrilmesi bir türlü mümkün olmayan yenilgisi koşullarından kaynaklandığı apaçık ortadadır. İşçi sınıfı burjuva siyasi çizgilerin, aktörlerin, küçük-burjuva siyasi hareketlerin peşinde parçalanmış haldedir. İşçi sınıfının öznesi olmadığı hiçbir demokrasi ittifakı ya da mücadelesi gerçekten bir sonuç üretmez, bir hedefe varamaz. İşçi sınıfının politik temsilcisi olarak komünistlerin sınıf hareketinin bir parçası haline geldiği koşullarda, bugünkü demokrasi ittifakı arayışlarının birbirleriyle ilişkilerinin yönü tamamıyla tersine dönecektir.

Bugün sol siyasi hareketleri peşine takan, bir şekliyle CHP ile ya da ondan kopartılabileceği bir parça ile ittifak kurmak dışında görünür bir şansı olmayan HDP'nin CHP ile birlikteliğinden bir demokrasi çizgisi inşa edilemez. HDP bu nedenle de bir çıkışsızlık yaşamaktadır. Kendi halk sınıflarına dayansa, Türkiye solunun çeşitli unsurlarıyla birlikler oluştursa da, ortaya çıkan yeni politik kamplaşmanın önüne serdiği tuzaktan kurtuluş gözükmemektedir.

İşçi sınıfının öncüsünün, onun hareketinin bir bileşeni ve parçası olarak işçi sınıfının demokrasi mücadelesinde konumlanması, demokrasi mücadelesinin sağlıklı biçimde geliştirilmesinin ön şartıdır. Ancak sınıf mücadelesine bilinçli parçasını, politik örgütünü kazandırdıktan sonra, iktidar mücadelesine girilebilir ve demokrasi konusunda bugün yaşadığımız düzeysizlik ve gerilikler, 'kendiliğinden' çeki düzen kazanır. İşçi sınıfının komünist partisinin yokluğunda ise, sınıf mücadelesinin çapası yerinden çıkmış demektir ve bütün politik aktörler sağına doğru yaslınır.

Bugünkü manzara da bundan müteşekkildir. Oysaki partisinin öncülüğündeki hareketini sosyalizme doğru yöneltecek ve kendi durduğu yerden bütün politik aktörleri sağdan sola sistemin dışına doğru çekecek olan işçi sınıfının iktidar mücadelesidir. Demokratik ittifaklar bu hareketin bir sonucu olarak gündeme gelebilir. Bugünkü kaos içinde AKP'nin tek parti diktatörlüğüne, açık diktatörlüğe, faşizme karşı bir umut olarak, ama doğrusu panik içinde ileri sürülen demokratik ittifak ve cephe önerileri, sınıf dışında politik öznelerle boşa harcanan yılların günahı ile feryat etmektir.

İşçi sınıfını temel almadığı için sınıfı temsilen politik mücadeleler içinde yer almayanlar, sınıf dışındaki politik öznelere karşılık gelecek şekilde demokratik ittifaklar gerçekleştirerek işçi sınıfını temsilen sınıf mücadelesinde değil, iyi ihtimalle en solundan devrimci demokrasinin mücadele sahnesinde yer alır. Bu

DEMOKRASİ İTTİFAKI YA DA CEPHESİ

Türkiye siyasetindeki çatışma, politik aktörlerin elimine edilerek tek parti diktatörlüğüne doğru yol alınmasına, çatışmanın merkezinin tabir caizse ve şimdilik kaydıyla, iki ayrı ülke gerçekliği üzerinden kurulmasına varmış oldu. Milliyetçi-faşist bir iklimin açık diktatörlüğe yol aldığı Türkiye’de geniş çoğunluk, ulusal sorunun çözümünü de aynı çıksızlıkta, uygulanan şiddetin dozajının artırılmasında bulacağını düşünüyor. ‘Dimyata pirince giderken evdeki bulgurdan olma’ korkusu her yanı sarmış durumda.

Kendisi RTE’nin denetimindeki AKP, Meclis üzerinde tam denetimini kurdu. Dahası demokratik mekanizmalar ve seçim sistemi üzerinden oturmuş olan siyasi denklemin kırılıp kırılmayacağına ilişkin ciddi endişeler var. Açık diktatörlük kapanından tek çıkış yolunu, politik aktörlerin kendileri gibi davranacakları, program ve stratejilerini kendi özgüllükleri gibi ifade edecekleri bir ayrışma üzerinden aramak yerine, siyasi çizgileri yutan belirsiz ve bulamaç halindeki birlik ve ittifak anlayışlarında görmek oldukça yaygın bir tutum. Burjuva siyasetinin de esasen çıkışı, herkesin kendi programını ayrıştırıp, kendi çizgisinde tutum olarak dengeli davranmasında ve tek tipleşmekte olan politik kamplaşmanın ayrışarak dengeli bir atmosferin oluşmasındadır.

AKP, MHP gibi davranarak bu partiyi devre dışı yapabilmiş, milliyetçi ve şoven çizgi ayrıca CHP’yi de AKP’nin kuyruğuna takmıştır. HDP’nin tek başına çizginin berisinde kaldığı kamplaşmanın kırılmasının tek yolu, CHP’nin parçalanmasından çıkması muhtemel burjuva demokrat bir çizginin HDP ile oluşturacağı bir ittifak gibi görülmektedir! Böyle bir ittifak ise, demokrat olmanın ölçütleri konusunda şovenizm engeline takılmaktadır. Geçmişte Kürt hareketini temsil edenlerin Meclis içine taşınması nasıl ki devlet politikası olarak gerçekleşmişse, Suriye’deki gelişmeler üzerinden böyle bir birlikteliğin yine gündeme gelmesi dışında böyle bir burjuva demokratik performansı bu memlekette beklemek neredeyse hayaldir.

Burjuva siyasetinin dışından konuşmak durumunda olduğumuza göre öncelikle söylenmesi gereken, tartışmak zorunda kaldığımız bütün bu akıl dışı ve saçma gelişmelerin öncelikli nedeninin, demokrasinin gerçek temeli ve kaynağı olan sınıf hareketinin yenilgisi ve dağılıklığı olduğudur. Sırasıyla bütün burjuva politik aktörlerin bu kadar düzeysiz ve çekincesiz davranabilmeleri, birbirleriyle böylesine ölümcül savaşımına girebilmeleri, devletin ‘pespaye’ halleri, karşılıklı dikilen bir tehlike olarak görecekları bir sınıf hareketinin yokluğudur.

bu girişimin hiç ‘şansı’ yokmuş gibi yorumlar yapmak bu yüzden gerçekçi değil. Eğer darbeciler bir şekilde cumhurbaşkanını devre dışı bırakabilmiş olsalardı, darbenin gidişatını gözleyen geniş bir komuta kademesi ile birlikte, pazarlık içindeki kişilerin ve ikbal avcılarının taraf değiştirmeleri olasılık dışı gözükmemektedir!

Yasal hiyerarşi içinde sağlayamadıkları emir komuta zincirini, atlatma, gözaltına alma, alıkoyma, oyalama, vaatler vb. taktiklerle, bir şekliyle hedefledikleri gibi yeniden inşa edebilselerdi, şu anda karşı karşıya kalacağımız durum başarısız bir cunta değil, belki de bugünün tam tersine toplumsal destek sağlamış sahici bir darbe olacaktı. İşte bu noktada olaylar, hiç kimsenin öngöremeyeceği, belki de uzunca bir süredir dillendirilmekte olan bir iç savaşa doğru gelişebilirdi. Olayların, toplumun iki taraflı çatışması haline dönüşmesi, TSK’ne partiler üstü komandan davranmasının sosyo-psikolojik imkânlarını verecekti. Türk ordusu, Mısır ordusunun oynadığına benzer bir rolü önünde hazır bulabilecekti.

Sonuçtan bakarak darbe girişimini değerlendirenler, bu kadar ‘acemiliğin’ nasıl yapıldığı ve darbecilerin nasıl olup da bu kadar ‘kararsız’ davrandıklarına akıl sır erdirememekte ve girişimi tamamıyla komplo, RTE’nin düzmece bir eylemi olarak değerlendirebilmektedirler. Oysaki şu anın içinden bakınca mantıklı izahları bulunamayan bazı olaylar üzerinden, “acaba bu darbe RTE’nin tezgâhı mı” yorumlarına zemin oluşturan ‘saçmalık’ ve ‘kararsızlıklar’, esasında, öncelikli olarak neyin ve nasıl yapıldığına bağlı olarak ortaya çıkan ve sonrasındaki adımların yönünü belirleyen ara sonuçlardır. Darbenin başarısızlığı, her aşamasında farklı istikametlere yönelebilecek sürecin olası sonuçlarından biri olarak karşımıza çıkmıştır.

Peki, işin aslı nedir?

İşin aslı biraz karışık gibi gözükse de anlaşılmasa değil. Öncelikle bu darbe girişimi, artık uzun bir geçmişe sahip olan RTE-Cemaat gerginliğinin sonucu ve şimdiki ‘finali’ olarak değerlendirilebilir. AKP hükümeti RTE’nin tek adamlığa evrildiği üçüncü iktidar dönemine kadar, askeri vesayeti tasfiyede ‘tetikçi’ olarak ‘hizmetinden yararlanıp kullandığı’ ve keskin dönemeçleri birlikte aldığı Cemaat ile başından beri potansiyel bir çelişki taşıyordu. Her ne kadar ‘bu yollarda beraber yürümüş’ olsalar da iki ayrı siyasi hareket, iki ayrı tarikata mensup olmaları nedeniyle zaten rakip çizgilerdi ve halen de öyleler.

RTE iktidara yerleştikçe ve siyasi rakiplerini yendikçe, askeri vesayete karşı pesine takıp yararlandığı liberalleri, Fettullahçıları, Kürt hareketini rakip olarak kar-

şısına aldı. (Şimdi Fettullahçılara ve Kürt hareketine karşı yanına çektiği eski Ergenekoncular ile MHP ve CHP'yi de aynı akıbet bekliyor.) Belli ki bu süreç içinde en çok taviz verdiği ve devlet kadrolarına en çok yerleşen güç de Fettullahçılar olduğundan, zaten mantıken RTE'nin karşı karşıya olduğu 'tehlikenin farkında' olması kaçınılmazdı.

Ama olayların silahlı çatışma ve darbe boyutuna ulaşmasının anlaşılabilmesi için, tablonun içine Suriye ve bölge politikasındaki ayrımları yerleştirmek gerekir. Suriye'de El Kaide ve IŞİD gelişince ABD, cihatçıları destekleme politikasında frene bastı. Türkiye ise verdiği sözlere karşın bu politikadan vazgeçmedi. ABD, Suriye politikasında kendisi ile açığı yapan ve bu açığı giderek keskinleşen RTE'nin denetlenmesi için Cemaat'i kullanmaya ağırlık verdi.

Bu vesile ile arkasına aldığı uluslararası desteğe güvenen Fettullahçı yapılanma zaten alttan alta sürmekte olan iç iktidar kavgasına daha bir iştahla sarıldı. Şubat 2012'de Fidan'a operasyon ve dolayısıyla RTE'nin Oslo Süreci'ndeki faaliyetleri nedeniyle vatana ihanetle suçlanarak sorgulanmak istenmesi, Cemaat'in iç iktidar kavgasındaki açıktan hamlesiydi. RTE'nin Mayıs 2013'te Beyaz Saray ziyareti sırasında Obama'nın Fidan'a bakarak (Türkiye'nin cihatçıları desteklemeyi sürdürmesi konusunda) "ne haltlar karıştırdığınızı biliyoruz" demesiyle, ABD ile çatışma saklanamaz hale geldi. 17-25 Aralık yolsuzluk soruşturmaları ise bunun üzerine gündeme gelecekti.

Türkiye ile arasında Suriye'de cihatçıları ve IŞİD'i destekleme konusunda uyumsuzluk ortaya çıktığında, ABD, IŞİD'e karşı PYD'yi desteklemeye yöneldi. Suriye savaşında Kürtlerin mücadelesi, örgütlülüklerinin ve ulusal bilinçlerinin gelişmesi, sonuçta Rojava'nın bütünlüğü ve özerkliğini gündeme getirecekti ve Türkiye bu nedenle, Suriye'ye ilişkin politikasından aniden vazgeçti. Esat'ın devrilmesi yerine, Kürdistan'ın parçalanmışlığının korunması için geleneksel sömürgeciler arası ittifak politikası doğrultusunda, Suriye'nin bütünlüğü politikasına döndü. Bu amaçla, uçağını düşürüp savaşıma noktasına geldiği Rusya ile barışçı anlaşma yolunu seçti. Aslında, Rusya ile yakınlaşma bile, ABD ve Batı açısından tek başına darbe nedeniydi!

Cemaat'in bu savaşa girişirken sahip olduğu cüret ve cesaret, Ergenekon, Bal-yoz, Poyrazköy ve Devrimci Karargâh dava süreçlerinde geliştirdikleri kumpas kapasitelerine ve dolayısıyla özgüvenlerine dayanıyordu. ABD'nin Türkiye'yi Suriye politikasında uyumlulaştırmak ve bir süreden beri her şeyi pazarlık konusu yapan, uzlaşmaz bir tavra yönelen RTE'yi yola getirmek için, elindeki en etkili ve

lülü bir şekilde katılacaktır. Rusya her zamankinden daha güçlü bir şekilde Türkiye'yi "sınırlarındaki geçişleri kontrole" ve terörist gruplara desteğini kesmeye zorlamaktadır. Rusya, NATO içinde kalması kaçınılmaz olan Türkiye'nin, NATO'nun ya da ABD'nin her dediğini yapan bir ülke olmasını engelleyip emperyalist kurumlara zorluk çıkarmasını bile sağlarsa, Suriye'de işleri hayli kolaylaşacaktır.

RTE iktidarı, Türkiye Cumhuriyeti'ni daha çok dinci temellerde örgütlemeye yönelirken, bunu demokrasi savunusu altında yapabiliyor. Bir şekilde oluşturduğu çoğunluk iktidarını, gerginlik ve terör politikası ile tahkim edip sürdürüyor. Politikalarının eleştirilip karşı çıkılması için gerekli olan her türlü araç ve kurumu, bu yöndeki eleştiriye terör parantezine alarak aslında demokrasiyi öldürüyor.

Böylece önceden oluşturduğu bir ikilem üzerinden her seçimde kendi çoğunluğunu oluşturmayı ve milli iradeyi kendi iktidarına payanda yapmayı başarıyor. Demokrasi parantezi böyle oluştuğunda ya da bu kısır döngü bir şekilde kırılmadığında ise zaman içinde gerçekten RTE'ye alternatif olup onu iktidarından edebilecek tek güç olarak radikal dinci unsurların gelişeceğini öngörmek zor olmasa gerek.

Sorunların ve sorunların çözümsüzlüğünün süregitmesinin kökten bir şekilde sorgulanması ancak demokrasi mücadelesinin gelişmesi ve daha çok demokrasi içinde mümkündür. Milli birlik görüntüsünün dayandığı ve aslında demokratik hak ve kurallar, araçlar ortadan kaldırılarak tesis edilmiş çoğunluk, sorunlar karşısında çözümsüz kalan politikanın kendisini değil de dozajını ve şiddetini sorgulayacaktır. Bu da, her seferinde daha da radikal akımların ve örneğin IŞİD'in önünü açmaktan başka bir işe yaramayacaktır.

Bu darbe girişiminin tozu dumanı içinde görülmesi gereken şey, demokrasi savunusu değil de kişisel iktidar savunusunun, diktatörlük savunusunun öne çıktığıdır. Darbeye karşı çıkan güçler, önümüzdeki on yılları belirleyebilecektir. Bu anlamda darbeye karşı çıkan 'sıradan' insanların öncülüğünü yapanlar, yukarıda da belirttiğimiz gibi çeteler, savaş artığı Esadullah timleri ve IŞİD'çi unsurlardır ve inisiyatif alanı önlerinde uzanmaktadır. Ne kadar farkında olduklarını bilemeyiz ama demokrasi savunusu adına tankların önüne çıkan radikal dinci unsurlar aslında gelecekte RTE iktidarını devirme ayrıcalığına aday oldular. Savundukları demokrasi çizgisi, radikal dinci iktidatlarının olanaklarıyla paraleldir.

Olağanüstü Hal büyük olasılıkla üç aydan da öteye kalıcılışacaktır. OHAL süreci içinde muhalif unsurlar tasfiye edilecek, Kürt realitesi konusunda duyarlılığa sahip ‘iç unsurlardan’ başlamak üzere açık terör dönemi yaşanabilecektir. Darbecilerden ve Fettullahçılardan başlayarak uygulanan hukuksuzluklar, 30 günlük gözaltı, işkenceler, basın-yayın-örgütlenme-gösteri vb. temel haklara yönelik saldırılar, dalga dalga başta Kürt hareketi, bütün muhalifleri hedef alarak yayılacaktır. Saldırıları, operasyonları, yasaklamaları şimdiden sol gruplara, HDP’ye, Özgür Gündem’e uzandı bile.

Başarısız darbe girişiminin ardından RTE’nin inisiyatifi daha da arttı. Bundan sonrası için başlayan süreçte Batı ile ilişkiler daha da gerilecek, hatta her an kopabilecektir. AB ile neredeyse hiç bir bağı kalmamış, ABD ile tek bağı İncirlik olan bir Türkiye’nin siyasi karışıklıklar açısından hangi mecralara savrulacağı şimdilik meçhuldür. Rusya ve İran bu ortamda Türkiye ile yakın ilişkiler kurmayı deneyecek, kendi yanlarına çekebildikleri ya da ABD ile ilişkileri törpüleyebildikleri her konuyu kâr sayacaklardır.

Türkiye ise mevcut sermaye yapısı ve pazar ilişkileri nedeniyle emperyalizmden kopabilecek bir ülke değildir. Belki de bu nedenle, emperyalizmi Türkiye ile çok daha sorunlu bir ilişki beklemektedir. Belli ki kendisinin vazgeçilmezliği üzerinden RTE, Batı’ya yeni bir öneri sunabilmek, kendi taleplerinin daha öncelikli hale geleceği bir ilişki biçimi oluşturmak için Rusya ve Çin ile ilişkileri gündeme getirecektir.

Bu noktada süreci belirleyecek olan mücadele eden güçlerin ilişkileri ve dengeleri olacaktır. Ukrayna’da askeri ve siyasi operasyonu, Suriye’deki egemenlik savaşında sıcak çatışmayı göze almış olan emperyalizm, eski ve köklü jandarması Türkiye’yi kaybetme kaygısına kapılmaya görsün, artık Türkiye’de istikrar ve ‘huzur’ hayal olmuş demektir. Kürdistan coğrafyası üzerindeki Türkiye-Suriye sınırında barışın hayal olduğu, Türkiye tarafının daha çok Pakistan, Suriye tarafının ise daha çok Afganistan’a döndüğü göz önüne alınırsa, kötümser gelecek öngörülerinin zaten çoktan gerçekleşmiş olduğu da anlaşılabilir.

Suriye’deki Kürtlerin varlığı bu aşamadan sonra inkâr edilemez. Rusya’nın Kürtleri ve PYD’yi tamamen ABD’nin etki alanında bırakması da akla uygun düşmemektedir. Esat’ın şimdilik kırılmışı benzemeyen Kürt alerjisinin tedavisi mümkün olduğunda, yani Suriye’nin bir Arap Cumhuriyeti olarak değil de “Demokratik Suriye” olarak tanımlanması mümkün olduğunda, Kürtler sisteme güç-

belki de en değerli araç Cemaat örgütüydü. Fidan’ın soruşturulması girişiminden bu yana yapılan hamleler sadece Fettullahçıların inisiyatifindeki hamleler değildi artık. Bu çatışma sürecinin başlangıcındaki amaç, daha çok RTE ile ilişkilerin yoldan çıkmasını engelleyerek denetleyebilmek olsa da, sonuçta uzlaşmaz bir hal alabildi. İlişkilerin ne kadar uzlaşmaz hale geldiğini ABD’nin belki de elindeki en değerli araç olan Cemaat’i böylesine bir kırım savaşına sokup ‘heba’ etmeyi göze almasından anlayabiliriz.

Suriye savaşında kilit önemdeki konu IŞİD’in dizginlenmesi ve yenilmesidir. Belli ki bu konuda daha önce davranan ve elini güçlendiren masaya daha güçlü oturacak. IŞİD konusunda Rusya, İran ve Suriye rejimi son zamanlardaki gelişmelerde daha belirleyici bir rol oynuyorlar. Sadece PYD üzerinden sürece müdahil olan ABD ise, darbenin başarılı olması durumunda TSK’ni IŞİD’e karşı aktif olarak kullanabilecek ve masaya daha güçlü oturabilecekti. IŞİD’i ve türevi örgütleri desteklediği bilinen Türkiye’nin ikili oynaması, IŞİD’le savaşıyormuş gibi yaparken aksine desteklemesi, artık ABD için kabul edilemez bir duruma varmıştı. Darbenin başarılı olması halinde yeni oluşacak yönetime bir noktaya kadar PYD ile müttefik olmanın yolları gösterilecek olsa da, ABD’nin yanında savaşmayı kabul etmiş TSK en önemli kazanım sayılacak, PYD’ye de muhtemeldir ki buna uygun bir rol verilecekti.

İktidar olduğunda elinde yeterli kadrosu bulunmayan AKP, devletin ve bürokrasinin en stratejik yerlerine, atama dairelerine, istihbarat merkezlerine, polise, yargıya ve eğitime Cemaatçileri yerleştirmişti. RTE, tehlikenin farkında olsa da bunun büyüklüğünü ve gelişmişliğini bizzat yaşayarak gördüğünde şaşkınlık yaşamaktan kendini alamadı. Cemaatçiler geliştirmiş oldukları *kumpas kapasitelerine* ve *uluslararası ilişkilerine* aşırı şekilde güveniyorlardı. Hükümet tarafından başlatılacak olan tasfiyeleri haber almaları da, darbenin belki birkaç gün ve gün içerisinde birkaç saat öne alınıp erken başlatılmasını kaçınılmaz kılmış. Belli ki kumpas kabiliyetlerine dayanarak, sürece katamadıkları önemli mevkilerdeki komutanları bir düğün vesilesiyle derdest edebilmeyi düşünmüşler. Bazı kademeleri atlamak suretiyle kendilerine göre bir emir komuta zinciri oluşturmayı ve TSK’ni önemli oranda harekete geçirmeyi mümkün görmüşler.

Fakat darbenin üç beş saat öne alınmasının ilk psikolojik olumsuzluklarını, beklenenin aksine darbeci kesim üzerinde gösterdiği ve emir komuta zincirinin oluşturulmadığı anlaşılıyor. Böylece TSK’nin ana gövdesi darbenin önünü kesi-

yor. Tam bu aşamada, darbecilerin başarısız olduğunun anlaşılmasıyla halkı sokağa çağırarak RTE psikolojik ve fiili üstünlüğü ele geçiriyor.

TSK'nin önemli bir subay kitesinin darbeye karışmış olmasına karşın girişimin başarısız olmasının nedeni, ana gövdesinin darbeye karışmamış, kendini yalıtılmış olmasıdır. Bu karışmama, yalıtma, tamamen dışında durmak, hiç bulaşmamak değil de, süreç içinde ilerleyen saatlerde darbeye ayrılmak biçiminde anlaşılmalıdır. Darbenin ilk saatlerinde süren propaganda savaşında, darbenin bir azınlık ölçeğindeki Cemaatçiler cuntası tarafından yapıldığının altının çizilmesi, bu sayede Kemalistlerle arasına duvar örme kaygısından kaynaklandı. Ancak, yüzlerce kişinin ölmesine karşın, darbecilerin daha fazla kan dökmesi, 'acımasızca' bir kararlılıkla davranmaları halinde ne olacağını kestirmek yine de güç gözükmektedir!

Gezi'den bu yana bir iç savaş paranoyası ile yaşayan ve iktidarı için kritik bir durumda yüzde elliye nasıl olup da sokağa döküleceğini hesaplayan RTE ve ekibi, belli ki bu konuda çalışmış ve önemli ilerlemeler kaydetmiş. Darbenin başarıya ulaşamayacağını anlaşılması üzerinden şahlandırılmaya çalışılsa da, bu karşı duruş, halen gündemden kalktığı söylenemeyecek olan iç savaş durumu için 'iyi bir prova' işlevi gördü. Bu sayede RTE kendi kitesine bir fırsat eğitimi, kalkışma provası yaptırdı!

Her ne kadar RTE kitesini TSK'nin ana gövdesi darbe dışına düştükten sonra sokağa çağırsa da, sonucun ne olacağını belli olmadığı saatlerde bile AKP örgütleri kitleyi il binalarının önünde toplanmaya çağırarak, belediye araçları ve görevlileri askeri birliklerin önüne dikilmiş, cami örgütlülükleri harekete geçmişti. Tanklara ve silahlara karşı duran 'sıradan', 'ortalama' kitlenin en önünde 'elitler', saraya bağlı çeteler, polisler, Esadullahçı ve IŞİD'çi unsurlar öncülük yaptı ve yığınların gelişmesine izin vermediler. Bu yönüyle çalışılmış bir strateji izledik. Şu anda sokağa hâkim olan örgütlü güç AKP'dir ve bundan sonra da operasyonel kapasitesini geliştirmek için fırsat buldukça kitesini alana sürecektir.

Kuşkusuz ki darbeye karşı sokaklara hâkim olan güç, belki de önümüzdeki on yıl boyunca egemen ideolojik güç olacaktır. Darbe karşısında eğer işçi sınıfı ve sosyalistler sokaklara hâkim olsalardı, ilk anda öyle gözükse de RTE'ye sahip çıkan değil, önümüzdeki on yıllar boyunca etkin olacak güç olarak sonucu belirleyebilecekti. Kuşkusuz ki, eğer komünist bir işçi hareketi var olmuş yani yaratılmış olsaydı, böyle bir hareketin darbeye karşı duruşun başını çekmesi ile işçi

süreci'ni, başkanlık sistemine çoğunluk sağlamak için bitirirken, MHP ve CHP'nin milliyetçi politikalarına geçmişti. MHP için, tıpkı 12 Eylülde olduğu gibi fikirlerinin iktidarda kendilerinin muhalefette olduğu bir durum oluştu.

Darbe öncesinde zaten Kürdistan'ın birçok bölgesinde sivil yönetimler, valiler, kaymakamlar, askerlerin emri altına sokulmuştu ve ilan edilmemiş bir olağanüstü hal pratikte uygulanıyordu. Darbe sırasında ise, Kürdistan'daki kadar olmasa da, Türk halkının bilincinde yine de sarsıntı yaratacak biçimde, meclisi, genelkurmay karargâhını, özel harekât merkezini bombalayarak bir kalkışma gerçekleştirildi ama başarılı olamadılar.

Öncelikle, her ne kadar OHAL uygulamalarının gerekçesi darbe girişimi olsa da, içinde bulunduğumuz kaos halinin darbe ile oluştuğunu söylemektense, içinde bulunulan halin sonucu olarak darbenin gerçekleştiğini söylemek daha mantıklı bir izah olacaktır. Artık açıkça ortada ki, 7 Haziran seçimlerinden sonra uygulanmaya başlanan şiddet politikasının gerisinde, Çözüm Sürecinin bitirilmesi kararı yatmaktadır. Her ne kadar kaçınılmaz bir sonuç olarak görülemezse de, darbe girişimini bu takvim içine bir yere yerleştirmek; olaylar örgüsünün, uygulanmakta olan bütünlüklü bir gerginlik ve terör politikasının sonucu olduğunu görmek gerekir. Darbenin kendi mantığı ve gelişimi içinde kronolojik olarak anlaşılmasının güçlüğünün aksine, yer aldığı olaylar dizisi içinde değerlendirilmesi daha anlaşılabilir. Darbe tehlikesinin geçtiği, önlediği koşullarda bile OHAL uygulamasında ısrar etmek, hükümetin yeni politik çizgiyi oluşturma ve muhalefeti şekillendirme ihtiyacından kaynaklanmakta ve bu ihtiyaç devam etmektedir.

RTE'nin kişisel diktatörlüğü için istediği başkanlık sistemi açısından bu darbe girişimi, "Allahın lütfu" olarak gökten inmiş gibidir. Darbelerin engellenebilmesi gerekçesiyle RTE ve sözcüleri, başkanlık sistemini hemen dillendirse de bir müddet sonra 'uzlaşmacı' hatta parlamenter sistemi savunucu pozlar takınmıştır.

Bu görüntünün altında Fettullahçılara yönelik ilişkili-ilişkisiz darbecisinden sempatanına, malına-mülküne el koymaya varan tasfiyeler, muhtemelen AKP ileri gelenlerine uzanacak, bütün muhaliflere yaygınlaştırılarak kitlesel bir boyut alacaktır. Toplumsal yapı sürekli gericileştirilmekte, eğitim sisteminde laiklikle ilgili kısıntıları kazımakla uğraşmakta, idam tartışmalarıyla gericilik kışkırtılmaktadır. Başkanlık sistemi için HDP'yi dışlayarak anayasa komisyonu çalışmalarına başlandı. CHP, bir yandan çalışmalara katılırken, kerhen "bu komisyonda HDP de olmalıdır" demekten öteye ilkesel bir tutum geliştirmemektedir.

başta Kürtler ve Kürtlerin demokratik haklarını savunmayı sürdüren politik akımlara karşıtlık ve düşmanlık temelinde dayandırılıyor. Uсталık dönemi sloganı ile AKP'nin bütün iplerini kendinde toplayan ve HDP dışındakileri devlet partisinin demokratik gardırobu haline çevirmeyi başaran RTE, sadece liderliğini yeniden test etmedi, aynı zamanda darbe tehlikesi içinde sokak hâkimiyetini de geliştirdi.

Bitirilen Çözüm Süreci'nden bu yana Kürdistan'da sürdürülmekte olan katliam ve imha politikaları üzerinden AKP'ye eklenen MHP bir yana, CHP yönetimi de olası demokratik bir sürecin ya da potansiyelin bileşeni olmak şöyle dursun, neredeyse mutlak engeli haline dönüştüğünü kanıtladı. Kendisini Kürt hareketine karşı kuran *islâmcı-milliyetçi* cephenin ikircikli şekilde de olsa parçası olmaya doğru evrilen CHP ve bu ekseninde oldukça kararlı duran MHP, açık diktatörlüğün engeli değil ama daha çok mazereti olmaya namzet gözüküyorlar.

Bütün çelişkilerine ve politikalarındaki tutarsızlıklarına karşın Kürt ve Kürdistan realitesi üzerinden siyaset yapan aktörlerin ve meclisteki siyasi temsilcileri HDP'nin diğer tarafında kaldığı yeni cepheleşmenin maddi temelini kuşkusuz ki Kürdistan gerçekliği oluşturuyor. Türkiye'de milli birlik sağlandıkça, Meclis devre dışı bırakılıp saray partisi AKP ekseninde muhalefet ehlileştirildikçe, geriye Türkiye'nin en eski ve önde gelen derdi olarak Kürt meselesi kalıyor ki haliyle yeni politik eksen de bu çizgi tarafından belirleniyor.

Bu yolun sonunun başkanlık sistemine, yani tek adam diktatörlüğüne çıkması ise artık daha mümkün hale gelmiş durumda. RTE'nin, 15 Temmuz darbe girişimi ile kısa süreliğine de olsa dillendirmekten vazgeçtiği başkanlık sistemini yeniden gündeme getirerek açık diktatörlüğün kurumsallaşması için kaldığı yerden yola devam edeceğinden kimsenin kuşkusu olmamalı. Yeni politik taraflaşma, faşizmin kurumsallaşması, yasal statü kazanması ile taçlanmış olacağı günlere doğru doludizgin ilerliyor. Kürt savaşının daha da şiddetlenmesine yol açacak yeni politik çizgi, bu savaşa itiraz edenlerin temizliğini bir iç mesele olarak gecikmeden gündeme alacaktır.

7 Haziran seçimleri sonrasında başlatılan Kürt savaşıyla yaratılan *islâmcı-milliyetçi* siyasi iklimin, başkanlık sistemine karşı çıktığını söyleyen partileri işlevsiz hale getirme potansiyeli daha başından apaçık ortadaydı! Fakat iki partinin de bu ayrımı yapacak bir irade ortaya koymaması, aynı imha politikasını savunarak farklı olduklarını ileri sürmeleri, anlamsız ve işlevsiz hale gelmelerine, dahası başkanlık sisteminin fiilen uygulanmaya başlamasına imkân verdi. RTE 'çözüm

sınıfının mücadelesi temelinde ilerici, demokratik, devrimci, sosyalist güçler güç kazanır, sosyalist devrime açılan bir süreç geliştirebilir.

Bu yeterlilikte olmasa da yine de darbeye karşı çıkılmalı, RTE'cilerle karışmak korkusu geri plana itilebilmeli ve olabildiğince etkin bir karşı çıkış örgütlenmeliydi. Kuşkusuz bunu yapabilmek için işçi sınıfı içinden söz söyleyebilmek ve takipçisi olmak, bu kapasitede bir hazırlığa sahip olmak gerekiyordu. Tabii ki, bugünkü örgütlülük ve güç ilişkileri üzerinden bir tahmin yapmak gerekirse, sokaklardaki kalabalık içinde karışık gitmek işten bile değildir. Bu, sonuçta işçi sınıfı ideolojisinden uzaklaşmanın, çeşitli anafordlarda ve moda akımlar içinde debelenmeyi politika sanan anlayışların egemenliğinin ürünüdür ve mutlaka aşılacak zorundadır.

Darbe girişiminin başarısız kalmasıyla ise, darbecilerin toplumda önemli bir karşılığının kalmadığını, askeri vesayetin üstünlüğünün kaybolduğunu görmüş olduk. Darbecilerin çağrısının toplumda karşılık bulmamasının nedeni, bugünlerde islâmcı-milliyetçi bir niteliğe bürünen *keireselleşmeci-islâmcıların*, milliyetçi-militarist kampı yenmiş olmasıydı. Bu nedenle, ilk anda olmasa da toplumsal kamplaşmayla günlere yayılan bir çatışma süreci üzerinden hükümeti devirmenin mümkün olacağı bir senaryo uygulanamamış, karşılık bulmamıştır. Çünkü artık toplum büyük ölçüde TSK'ni bir çare ve tarafsız bir unsur olarak görmemektedir. Askeri vesayet zihniyeti yenilmiştir.

Tabii ki, RTE iktidarı ile aralarındaki bütün sorunlara karşın oligarşinin, TÜSİAD'ın ve bunları temsilen medyanın hükümeti savunması darbenin başarısızlığının en önemli nedenleri arasında başta gelmektedir. Bu darbe girişimine karşı duran oligarşi, aralarındaki gerginlik ve anlaşmazlıklara karşın temsilcisini sahiplendi. Böylece, bazen çizgi dışına taşarak özerkliğin sınırlarını zorlayan RTE'nin denetlenmesi ve sermayenin uzun vadeli çıkarları ile uyumlulaştırılması problemini, 'darbeyi destekleme' kolaylığı ile kestirmeden değil, uzun vadeli ve meşakkatli bir yoldan, ama sınıfsal egemenlik hakkını sahiplenerek çözmeyi tercih etti. Süreç ilerledikçe, bu olayın RTE tarafından tek parti ve tek adam diktatörlüğü biçiminde açık bir diktatörlük için kullanılmak isteneceği açık olsa da, böylece oligarşi, temsilcisini denetleyip hizaya çekebilmesinin maddi zeminini korudu.

Bu çatışmayı, burjuva fraksiyonlar, tekeller arasında bir çatışma, 'iktidar bloku' içinde bir çatlak olarak tarif etmek eğilimi oldukça yaygın. Her ne kadar Fettullahçı sermaye grupları, özellikle küreselleşme döneminden kaynaklanan ve

buraya yaslanan sermaye kapasiteleri üzerinden oligarşinin iktidarına ortak olmak isteseler de, onunla boy ölçüşebilecek bir düzeyde bulunmamaktadırlar. Küreselleşme döneminin bir özelliği olarak, oligarşinin denetimi dışında, esas olarak iktidardan dışlanmış orta burjuvaziye ve yanı sıra yeni ve küçük sermaye gruplarına da dünyaya doğrudan açılabilme şansı doğmuştu. Kapitalist üretim ilişkilerinin az geliştiği ve feodal ilişkilerin yaygın olduğu yerel alanlarda, denetimsiz sömürü ortamı ve cemaat ilişkilerinden faydalanarak üretim yapıp dünyaya açabilmeleri, böylece hem dünya pazarına eklemelerken hem de (tekelcilerin ilgisini cezpt etmeyen) yerel bölgelerde kapitalist üretim ilişkilerini geliştirmeleri, teknelci burjuvazinin çıkarları ile bir çelişki oluşturmuyordu.

MÜSİAD içinden çıkan TUSKON, küreselleşmeci dönemde gelişen ve orta burjuvaziden ayrılan ve teknelci duvarlara çarpan büyük sermaye gruplarının taleplerini örgütleyip ifade etmeye yaradığı gibi, aynı zamanda bu taleplerin önündeki engellerin aşılması için oluşturulmuştu. TUSKON ile TUSİAD arasında ortaklıklar, aynı anda iki örgütlenmeye üye olma imkânları ve geçişler bulunsa da, oligarşinin, yani siyasi ayrıcalık teknelini elinde tutan teknelci sermaye gruplarının, bu ayrıcalıklarını, artık büyük sermaye tanımına giren bu yeni sermaye gruplarıyla paylaşmasını beklemek, bilinen kurallara, yani teknelci kapitalizmin mantığına aykırıdır. Ne kadar gelişseler, ne kadar büyüseler de, bir noktadan sonra, oligarşinin ekonomik ve siyasi egemenliğine tabi kılınması gerekliliği kendini zaten dayatacağı. Ortaya çıkan bu çatışma en temelinde böyle bir denetleme, yola getirme ve oligarşinin kendi siyasi egemenlik teknelini dışındaki sermaye gruplarına dayatma süreci olarak iş görmekte, anlam kazanmaktadır.

Küreselleşme döneminin ortaya çıkardığı bu istisnai, arızı durum, büyük sermaye boyutlarına ulaşan kesimlerin haliyle iktidarı zorlamasına, oligarşinin egemenliğinden rahatsızlıklarını siyasi gündeme taşımalarına neden oluyordu. Bu rahatsızlıkları politika gündemine taşıyıp sistemin içinde tutarak çoğunluğun rızasını azınlık çıkarlarına tabi kılmakla görevli siyasi partiler de, haliyle bu arızı duruma dayanarak ve bundan kaynaklanarak özerkliklerinin derecesini artırmış, oligarşi karşısında daha bir özgüvenle hareket eder olmuştu. Bu durumdan kaynaklı olarak ortaya çıkan siyasi çatışma ve kaos ortamına bakıp devletin burjuva sınıf ve fraksiyonlar arasındaki mücadelesinin alanı ve konusu olduğunu savunan görüşler de hayli yaygınlaştı.

Şu anda denetim altına alınmaya ve oligarşiye tabi kılınmaya uğraşılan, küreselleşme döneminin ürünü olan bu sermaye gruplarıdır. Büyüklüklerinin artması

oranında el konulma ve teknelci sermaye tarafından iç edilme süreci kuşkusuz ki geniş kapsamlı bir siyasi çatışma içinde gerçekleşmektedir. Ama olayın bu yönü, yani her şeyi kaplayan siyasi çatışma, emperyalizm ile Türkiye'deki 'siyasi temsilcisi' AKP iktidarı arasında bir çatışma ve uyumsuzluk üzerinden gerçekleşerek anlam kazanmaktadır. Darbe karşısında RTE ve AKP'yi destekleyen oligarşinin hesapları tek boyutlu değildir.

Türkiye'deki politik çatışma başarısız 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında yeni bir boyut kazandı. Askeri vesayetin yenilmesi ve tasfiye edilmesi sürecinde *milliyetçi-militarist* ve *küreselleşmeci-islâmcı* kanatlar arasındaki mücadele tarafından belirlenen siyasi iklim, sonrasında farklı bir niteliğe büründü. AKP iktidarlarının ulusalcıları alt etme ve tasfiye sürecindeki politik gündemi hızla değişti. *Küreselleşmeci-islâmcıların* galip çıktığı savaşım, küreselleşme döneminin de sona ermesiyle yeni bir boyuta taşındı.

RTE tek adam diktatörlüğü projesine destek sağlayabilecek çoğunluğu, Fettullahçılara ve Kürt hareketine karşı savaş temelinde, islâmcılığı milliyetçilikle buluşturmakta aramaya girişti. Galipler, yendikleri düşmanlarından devraldıkları militarizm potasında islâmcılıkla milliyetçiliği eritip birleştirmeye çalışıyorlar. (Kürt hareketine karşı yürütülen savaş temelinde dayandırılrsa da, islâmcı ve milliyetçi iki akım arasındaki çelişkilerin birikerek ileriye taşınması, zamanla ortaya çıkacak sürüşmelerin gelecekte iktidar savaşımının merkezine yerleşmesi de çok mümkün gözüküyor.)

RTE liderliğindeki AKP hükümeti, 7 Haziran seçimlerinden bu yana şiddet ve terör politikasını tüm topluma dayatıp muhalefetin sesini kıstığı gibi kuyruğuna takmayı da başardı. AKP'yi tek parti rejimlerine özgü 'devlet partisi', muhalefet partilerini de AKP'nin kanatlarına dönüştürme yolunda epeyce yol aldı. Islâmcı-milliyetçi bir siyasi atmosfer giderek daha çok egemen hale gelirken, faşizmin kitle tabanını oluşturmaya aday 'bir ve kaynaşmış' kitle darbe girişimi vesilesiyle sokaklara salınıp egemen kılınmaya, tahkim edilmeye başlandı. Darbe sonrası oluşan iklimde, yeniden yapılandırma adı altında askeri okul ve liselerin tasfiyesi gerçekleştirilirken halkın silahlandırılması önerildi.

Devlet partisi olarak kendini dayatan AKP'nin, içine itelediği çelişki üzerinden Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni işlevsiz kılmayı başarması, zaten tek parti ve tek adam rejiminin önünü büyük oranda açmıştı. 7 Haziran'dan sonra inşa edilmeye başlansa da özellikle darbe girişimi sonrasında yükselen *islâmcı-milliyetçi* cephe, en